

NOTA SUBSPECIALISATIE GYNAECOLOGISCHE ONCOLOGIE

Versie 1.0

Discipline
Verantwoording

Multidisciplinair
NVOG

Verantwoording

Dit document is primair gebaseerd op het 'subspecialist training programme in gynaecological oncology' van de 'postgraduate training and assessment working party' van de 'European Board and College of Obstetrics and Gynaecology (EBCOG)'.

Omdat in Nederland de gynaecoloog niet als eerste betrokken is bij de zorg voor patiënten met mammapathologie, zijn verwijzingen naar deze zorg niet in de Nederlandse tekst overgenomen. Voorts is de inhoud in overeenstemming gebracht met de inhoud van het rapport van de Commissie 2000 van de Werkgroep Oncologische Gynaecologie. Daarnaast vonden enige veranderingen of toevoegingen plaats als resultaat van discussies in de groep van Nederlandse hoogleraren gynaecologie met een oncologische signatuur.

Opleiding in de oncologische gynaecologie

1. Algemeen

- Het doel van de opleiding is het verbeteren van de zorg voor patiënten met een gynaecologische maligniteit en het bevorderen van onderwijs en onderzoek in de oncologische gynaecologie in samenwerking met andere disciplines;
- de kwaliteit van de opleiding is gebaat bij de continue bezetting van een opleidingsplaats in een opleidingsinrichting;
- het aantal oncologische gynaecologen moet strikt worden bewaakt door de NVOG om voldoende expertise van haar oncologen te waarborgen;
- de kandidaten voor opleiding tot oncologisch gynaecoloog worden geselecteerd door de opleidingscommissie bestaande uit één vertegenwoordiger per academisch centrum, i.c. de hoogleraren oncologische gynaecologie. De voorzitter van de commissie is de voorzitter van het Concilium Obstetricum et Gynaecologicum. De leden worden benoemd door het bestuur van de NVOG;
- een voltooide opleiding in de oncologische gynaecologie betekent niet dat niet tevens het algemene specialisme obstetrie en gynaecologie kan worden uitgeoefend.

2. Algemene eindtermen van de opleiding

De opleiding heeft tot doel de vorming van een oncologisch gynaecoloog. Een oncologisch gynaecoloog is een gynaecoloog die:

- een aanvullende opleiding heeft gehad in de oncologische gynaecologie ; deze opleiding wordt in onderstaande nader gepreciseerd;
- werkzaam is in een oncologisch centrum;
- actief betrokken is bij zowel patiëntenzorg, kwaliteitsbewaking van deze zorg, wetenschappelijk onderzoek, onderwijs en opleiding in het oncologische centrum;
- in de oncologische patiëntenzorg functioneert als de spil van het multidisciplinaire behandelingsteam;
- bij- en nascholing verzorgt en volgt op het gebied van de oncologische gynaecologie;
- actief participeert in de gynaecologische tumorwerkgroep van de betreffende IK-regio.

3. Eisen aan de opleidingsinrichting

De opleiding vindt plaats in een academisch oncologisch-gynaecologisch centrum (zie ook rapport van de commissie 2000). Een opleidingsinrichting biedt de volgende faciliteiten:

- meer dan 150 nieuwe invasieve oncologische casus en/of tenminste 50 radicale/derde lijns oncologische operaties per jaar;

- aanwezigheid van drie of meer gynaecologisch oncologen die het grootste deel van hun taak besteden aan de oncologische gynaecologie;
- gestructureerd multidisciplinair samenwerkingsverband met superspecialisten uit andere disciplines (medisch oncoloog, radiotherapeut, patholoog, radioloog chirurg, uroloog en plastisch chirurg);
- radiotherapie in huis;
- hanteren van richtlijnen en protocollen hanteren die landelijk zijn getoetst en regelmatig worden herzien; in deze richtlijnen moet worden aangegeven wanneer een patiënt behoort te worden verwezen naar een oncologisch gynaecoloog;
- voeren van klinisch en basaal wetenschappelijk onderzoeksprogramma op het gebied van de oncologische gynaecologie dat als goed is beoordeeld in laatste KNAW rapport;
- actief samenwerkingsverband met besprekingen, onderzoek en operaties op locatie met andere ziekenhuizen in de betreffende IK-regio;
- aanwezigheid van een oncologische database voor het toetsen van behandelingsresultaten;
- opleidingsfaciliteiten (medisch, specialistisch en paramedisch);
- gespecialiseerd personeel voor de psychosociale begeleiding van oncologische patiënten;
- aanwezigheid van klinisch genetici met mogelijkheden van structurele consultatie betreffende erfelijke oncologische risico's;
- aanwezigheid van een multidisciplinair team voor palliatieve zorg en een pijnpolikliniek met expertise in oncologische pijnbestrijding.

4. Eisen aan het opleidingsprogramma

- voorwaarde is een erkende opleidingsplaats met adequate arbeidsvoorwaarden;
- er is een opleider aangewezen voor begeleiding en advies;
- vereist is het deelnemen aan alle klinische en poliklinische activiteiten en het verzorgen van onderwijs;
- van wezenlijk belang is het deelnemen aan activiteiten van kwaliteitsbewaking en klinisch of basaal wetenschappelijk onderzoek;
- duur van de opleiding is minimaal twee jaar volgens een erkend programma waarin de volgende aspecten aan bod komen:
  - oncologisch-gynaecologische operaties;
  - darmchirurgie;
  - urologie;
  - radiotherapie;
  - medische oncologie;
  - cytologie en pathologie;
  - tumorbiologie;
- de opleiding moet duidelijk zijn gestructureerd met omschreven eindtermen op onderscheiden momenten tijdens de opleiding. In overleg met de kandidaat moet een opleidingsplan worden gemaakt en de vorderingen moeten worden bijgehouden in een logboek;
- de kandidaat moet de mogelijkheid hebben om in een ander centrum te werken dat is erkend door de EBCOG, na instemming van de landelijke opleidingscommissie.

5. Erkenning van de opleiding

- **Erkenning van opleidingsinrichtingen** voor de oncologische gynaecologie is een taak van het bestuur van de NVOG die zich baseert op:
  - inhoud jaarverslag;
  - activiteiten voor bewaking van de kwaliteit van patiëntenzorg;
  - beschikbaarheid van een afdeling voor radiotherapie, chemotherapie en klinische pathologie functioneren van een multidisciplinair team voor diagnostiek en behandeling van gynaecologische maligniteiten;
  - voldoen aan een minimaal aantal van 150 nieuwe patiënten in geval van één kandidaat en nieuwe patiënten voor elke volgende kandidaat. Deze minimum aantallen worden noodzakelijk geacht om te voorzien in kwalitatief goede patiëntenzorg, opleiding en onderzoek (voor Nederland zijn deze eisen

- stringenter, op voorstel van de opleidingscommissie;
- **Erkenning van opleidingsprogramma en opleider** moet in alle Europese landen worden geregeld door de opleidingscommissie;
  - **Erkenning van de kandidaat als oncologisch gynaecoloog** is een taak van het bestuur NVOG, gehoord de opleidingscommissie.
  - deelname aan cursussen in de oncologische gynaecologie, in het bijzonder de cursussen die zijn erkend door de EBCOG op advies van de European Society of Gynaecological Oncology;
  - inhoud van logboek met de klinische activiteiten in de oncologische gynaecologie;
  - publicaties in 'peer reviewed' tijdschriften;
  - een vertegenwoordiger van de EBCOG 'postgraduate training and assessment working party' kan op uitnodiging aanwezig zijn bij de vergadering van de landelijke registratiecommissie;
  - de EBCOG is op verzoek bereid een opleidingsinrichting te visiteren.

Appendix

APPENDIX

Definities

Basale kennis

Basaal begrip van onderwerpen die niet tot het standaardpakket van de klinisch werkzame oncologisch gynaecoloog behoren.

Algemene kennis

Begrip van belangrijke onderdelen van het werkterrein van andere specialisten (zoals een geneticus).

Specialistische kennis

Volledig begrip van onderwerpen die tot het werkterrein van de klinisch werkzame oncologisch gynaecoloog behoren.

1. Basiswetenschappen

1.1 *Anatomie*

Specialistische kennis van de anatomie van het bekken, buik, borst, bovenbeen, endocriene klieren, in het bijzonder in relatie tot de operaties die door de oncologisch gynaecoloog worden uitgevoerd;

Algemene kennis van de anatomie en histologie van relevante botten, gewrichten, spieren, bloedvaten, lymfesysteem en zenuwvoorziening;

Specialistische kennis van de histologie van de bekkenorganen.

1.2 *Oncologie*

Specialistische kennis van carcinogenese, proces van invasie en metastasering;

Algemene kennis van celbiologie en moleculaire biologie.

1.3 *Genetica*

Algemene kennis van kankergenetica, inclusief erfelijke risicofactoren.

1.4 *Pathologie*

Algemene kennis van cyto - en histopathologie van gynaecologische maligniteiten en premaligne stadia.

1.5 *Statistiek en epidemiologie*

Algemene kennis van statistische analyse en dataverzameling in de oncologische gynaecologie;

Algemene kennis van de opzet en interpretatie van clinical trials;

Algemene kennis van omgevingsfactoren in relatie tot de oncologische gynaecologie.

1.6 *Microbiologie*

Specialistische kennis van de rol van micro-organismen bij de carcinogenese.

1.7 *Biochemie*

Algemene kennis van de rol van voeding met betrekking tot de oncologische gynaecologie.

1.8 *Biophysica*

Basale kennis van de natuurkundige grondslagen en biologische effecten van beeldvorming en therapeutische technieken waarbij gebruikt wordt gemaakt van warmte, licht, geluid en electromagnetische straling.

1.9 *Immunologie*

Basale kennis van immunologische mechanismen bij de afweer van kanker.

1.10 *Farmacologie*

Specialistische kennis van de eigenschappen, farmacodynamiek, werking, interacties en bijwerkingen van farmaca die in de oncologische gynaecologie worden gebruikt.

2. Klinische wetenschappen

2.1 *Oncologische gynaecologie*

Specialistische kennis van epidemiologie, etiologie, screening, preventie, diagnostische technieken, prognostische factoren en staging van gynaecologische tumoren en hun behandeling, inclusief primaire en secundaire preventie van complicaties;

Specialistische kennis van epidemiologie, etiologie, preventie, screening, diagnostische technieken, prognostische factoren en staging van trofoblasttumoren en hun behandeling, inclusief primaire en secundaire preventie van complicaties.

2.2 *Beeldvorming*

Specialistische kennis van alle beeldvormende technieken (o.a. CT, ultrasound, MRI) die in de oncologische gynaecologie worden gebruikt, inclusief hun indicaties en interpretatie.

2.3 *Operatieve behandeling*

Specialistische kennis van en kunde in alle operatietechnieken die in de oncologische gynaecologie worden toegepast;

Algemene kennis van- en kunde in alle reconstructieve operatietechniek en die in de oncologische gynaecologie worden toegepast;

Specialistische kennis van complicaties van oncologisch-gynaecologische operaties en van de post-operatieve zorg;

Basale kennis van de toepassingen, technieken en complicaties van anaesthesie en intensive care, ervaring in reanimatie.

Specialistische kennis en ervaring in preoperatieve zorg

2.4 *Niet-operatieve behandeling*

Algemene kennis en kunde in de toepassing binnen de oncologische gynaecologie van chemotherapie, hormoontherapie, radiotherapie, immunotherapie, en genterapie.

Algemene kennis van de oorzaken en behandeling (inclusief de operatieve) van chronische bekkenpijn.

2.5 *Psychologie*

Specialistische kennis en kunde voor de psychologische begeleiding van oncologisch-gynaecologische patiënten;

Algemene kennis van de grondbeginselen en de behandeling van seksuele disfunctie na de behandeling van gynaecologische kanker.

2.6 *Palliatieve zorg*

Specialistische kennis van en kunde in de palliatieve en terminale zorg van patiënten die zijn behandeld voor gynaecologische kanker.

Deze notitie is aangenomen in de 569^e ledenvergadering van de NVOG d.d. 13 september 2001.

NVOG

Postbus 20061

3502 LB Utrecht

<http://www.nvog.nl>

Addendum

- De eerste registratie van oncologisch gynaecologen zal gebeuren volgens het 'grandfather' principe. Dat wil zeggen een ieder die zich bekwaam acht als oncologisch gynaecoloog zal, na marginale toetsing door het bestuur van de NVOG, als zodanig worden geregistreerd.
- Herregistratie van oncologisch gynaecologen (moet nog worden uitgewerkt).

Disclaimer

De NVOG sluit iedere aansprakelijkheid uit voor de opmaak en de inhoud van de voorlichtingsfolders of richtlijnen, alsmede voor de gevolgen die de toepassing hiervan in de patiëntenzorg mocht hebben. De NVOG stelt zich daarentegen wel open voor attendering op (vermeende) fouten in de opmaak of inhoud van deze voorlichtingsfolders of richtlijnen. Neemt u dan contact op met het Bureau van de NVOG (e-mail: info@nvog.nl).